

Zorg door de Fysiotherapeut

Jaarcijfers 2018 en trendcijfers 2014-2018

NIVEL

Kennis voor betere zorg

Zorg door de Fysiotherapeut

Jaarcijfers 2018 en trendcijfers 2014-2018

Joost van den Dool
Tjard Schermer

September 2019

ISBN 978-94-6122-581-8

<http://www.Nivel.nl>
Nivel@Nivel.nl
Telefoon 030 2 729 700
Fax 030 2 729 729

© 2019 Nivel, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

Gegevens uit deze uitgave mogen worden overgenomen onder vermelding van Nivel en de naam van de publicatie. Ook het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning in artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Disclaimer

Wij doen ons best om onze onderzoeksresultaten zo begrijpelijk mogelijk te presenteren. De onderzochte materie is echter complex.

Wij staan in voor de juistheid van onze cijfers, maar wij kunnen geen verantwoording aanvaarden voor conclusies die derden op deze cijfers baseren.

Wij zijn daarnaast continue bezig met het verbeteren van ons onderzoek. Een voorbeeld is het verbeteren van de methodologie of het toevoegen van gegevens van praktijken die op een later moment zijn binnengekomen. Hierdoor kunnen veranderingen optreden in de cijfers.

Het is toegestaan, met verwijzing, cijfers uit deze rapportage te gebruiken:

Van den Dool J, Schermer T. Nivel Zorgregistraties – Zorg door de fysiotherapeut; jaarcijfers 2018 en trendcijfers 2014 – 2018. Utrecht, Nivel 2019.

Voorwoord

Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn verzamelt continu gegevens over gezondheid en zorg in de eerste lijn. Resultaten hiervan worden gepresenteerd op www.nivel.nl/zorgregistraties. De informatie op deze website geeft onder andere antwoord op de vraag welke gezondheidsproblemen in Nederland voorkomen, welke zorg wordt verleend en wat de kwaliteit van deze zorg is. Nivel Zorgregistraties eerste lijn wordt uitgevoerd door het Nivel met financiering van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Een uitgebreide beschrijving van het project vindt u op onze website.

Dit rapport bevat de gegevens zoals gepubliceerd op de website, over de zorg voor patiënten door fysiotherapeuten in de eerste lijn in het kalenderjaar 2018. Trendcijfers worden (indien beschikbaar) gepresenteerd over de periode 2014-2018. Het is ook mogelijk een specifieke gegevensaanvraag te doen. Dit kan via de website: <https://www.nivel.nl/nl/nivel-zorgregistraties-eerste-lijn/gegevensaanvragen>.

Wij danken de deelnemende zorgverleners voor hun inzet en het aanleveren van gegevens.

De auteurs

Inhoud

Voorwoord	4
Samenvatting	6
1 Introductie	7
1.1 Doel van het rapport	7
1.2 Vraagstellingen	7
2 Verantwoording	8
2.1 Omvang gegevensverzameling	8
2.2 Representativiteit	9
2.3 Inhoud gegevensverzameling	10
2.4 Wijze van gegevensverzameling	10
2.5 Kwaliteitscontrole	10
3 Patiëntkenmerken	11
3.1 Geslacht en leeftijd	11
4 Omvang Zorggebruik	12
4.1 Wat valt op?	12
4.2 Aantal behandelingen per kalenderjaar	12
4.3 Behandelduur per kalenderjaar	14
4.4 Prestatiecodes	15
5 Aanmelding	16
5.1 Wat valt op?	16
5.2 Wijze van toegang	16
5.3 Soort verwijzer	17
5.4 Conclusie screening directe toegang	18
6 Gezondheidsproblemen	19
6.1 Wat valt op?	19
6.2 Top-10 gezondheidsproblemen (DCSPH)	19
6.3 Chronische lijst	21
6.4 Duur van het gezondheidsprobleem	22
6.5 Recidiviteit	23
6.6 Prognose herstel	23
7 Meetinstrumenten	24
7.1 Wat valt op?	24
7.2 Meetinstrument	24
7.3 Top-5 meetinstrumenten	25
8 Evaluatie	27
8.1 Wat valt op?	27
8.2 Reden einde zorg	27
8.3 Behandelresultaat	27
9 Referenties	28

Samenvatting

Dit rapport bevat cijfers over het zorggebruik van 29.326 patiënten die in 2018 zijn behandeld in 57 fysiotherapiepraktijken die deelnemen aan Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn.

Patiëntkenmerken

- 60% van de patiënten die bij de fysiotherapeut komen, is vrouw.
- De gemiddelde leeftijd van patiënten is 53 jaar.

Omvang Zorggebruik

- Gemiddeld krijgt een patiënt 9 behandelingen.
- Gemiddeld duurt de behandeling 11 weken.

Verwijzing

- 56% van de mensen komt via Directe Toegankelijkheid bij de fysiotherapeut.

Gezondheidsproblemen

- De meest voorkomende klachten zijn spier-, pees- en fascia-aandoeningen van de cervicale en lumbale wervelkolom. Veel voorkomende klachten die hieronder vallen zijn bijvoorbeeld pijn aan de nek/schouder en lage rugpijn. Bij bijna 64% van de patiënten verwacht de therapeut volledig herstel.

Meetinstrumenten

- De Patiënt Specifieke Klachtenlijst is het meest gebruikte meetinstrument.
- Het aandeel patiënten waarbij minimaal één meetinstrument gebruikt wordt tijdens de hele behandeling is ten opzichte van 2017 gedaald van 56% naar 50%.

Evaluatie

- Bij bijna 84% van de patiënten werd de behandeling beëindigd omdat de patiënt uitbehandeld was.
- In ruim 81% van de gevallen was dit omdat de behandeldoelen waren bereikt. Bij ongeveer 8% stopte de patiënt op eigen initiatief.

1 Introductie

Fysiotherapie is een paramedische discipline die zich vooral richt op de behandeling van klachten aan het steun- en bewegingsapparaat. Via een proces van klinische beoordeling komen fysiotherapeuten tot een specifieke fysiotherapeutische diagnose, op basis waarvan therapeutische en/of preventieve interventies worden bepaald en uitgevoerd (*De Vries et al., 2014*). Voor de behandeling van klachten wordt gebruik gemaakt van verschillende interventies zoals oefentherapie, mobilisaties van gewrichten, massagetherapie en fysieke therapie. Fysiotherapie is een beschermd beroep. Dit betekent dat een fysiotherapeut de 4-jarige HBO-studie heeft afgerond en tevens een BIG-registratie moet bezitten.

1.1 Doel van het rapport

Dit rapport geeft inzicht in de populatie van patiënten die de fysiotherapeut bezoekt, het zorgproces in de fysiotherapiepraktijk, de zorginhoud en de zorgevaluatie. De gegevens in dit rapport beperken zich tot de **reguliere fysiotherapie**. Specialisaties, zoals bijvoorbeeld manuele therapie of sportfysiotherapie, worden buiten beschouwing gelaten.

1.2 Vraagstellingen

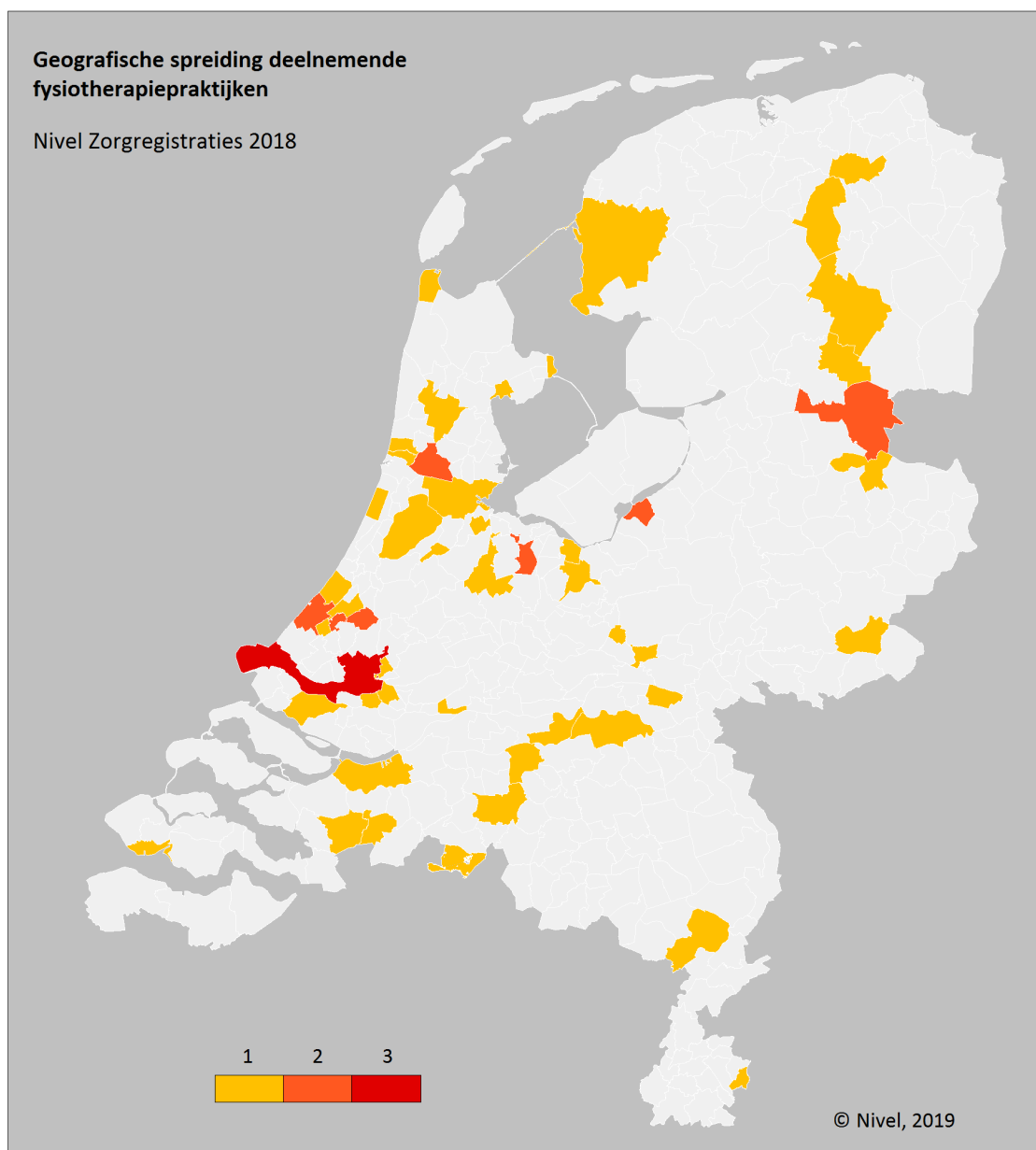
De volgende vragen worden in dit rapport beantwoord:

- Wat zijn kenmerken van patiënten die worden behandeld door de fysiotherapeut?
- Wat is het zorggebruik van patiënten bij de fysiotherapeut?
- Hoeveel mensen komen er via een verwijzing of directe toegankelijkheid bij de fysiotherapeut?
- Wat zijn de meest voorkomende gezondheidsproblemen die de fysiotherapeut behandelt?
- Welke meetinstrumenten worden er gebruikt?
- Wat is het resultaat van de behandeling?

2 Verantwoording

2.1 Omvang gegevensverzameling

In 2018 zijn in het kader van Nivel Zorgregistraties gegevens verzameld over 29.326 patiënten die reguliere fysiotherapeutische zorg hebben ontvangen van 350 fysiotherapeuten werkzaam in 57 eerstelijns fysiotherapiepraktijken.

2.2 Representativiteit

Fysiotherapiepraktijken

De representativiteit van de deelnemende fysiotherapiepraktijken en fysiotherapeuten aangesloten bij Nivel Zorgregistraties in 2018, is bepaald door een vergelijking te maken met gegevens van de landelijke geregistreerde eerstelijns fysiotherapiepraktijken (tabel 1) en fysiotherapeuten (tabel 2) uit het Algemeen Gegevens Beheer (AGB) register van december 2018.

Wanneer we globaal kijken naar de verdeling van de deelnemende fysiotherapiepraktijken van Nivel Zorgregistraties over vier regio's, dan is dit vergelijkbaar met de landelijke verdeling van fysiotherapiepraktijken.

Tabel 1. Vergelijking aandeel fysiotherapiepraktijken Nivel Zorgregistraties en aandeel fysiotherapiepraktijken landelijk, naar regio, 2018

Aantal fysiotherapiepraktijken**	Nivel Zorgregistraties		Landelijk	
	N=57	%	N=10.924	%
Regio*				
Noord	5	8,8	1.025	9,4
Oost	9	15,8	2.091	19,1
Zuid	9	15,8	2.372	21,7
West	34	59,6	5.436	49,8

*Regio-indeling: Noord (Drenthe, Friesland, Groningen), Oost (Gelderland, Overijssel, Flevoland), Zuid (Noord-Brabant, Limburg), West (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, Zeeland)

**Van fysiotherapiepraktijken met meerdere vestigingen zijn alleen de gegevens van de hoofdlocatie meegenomen.

Fysiotherapeuten

De gemiddelde leeftijd van de fysiotherapeuten is met 40 jaar vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde van 41 jaar. De verdeling tussen mannelijke (44%) en vrouwelijke (56%) therapeuten is eveneens vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde.

Tabel 2. Vergelijking van geslachtsverdeling en gemiddelde leeftijd van fysiotherapeuten in Nivel Zorgregistraties en fysiotherapeuten inschreven in het AGB-register (2018)

	Nivel Zorgregistraties		Landelijk	
	N=350	%	N=30.962	%
Man	153	43,7	12.636	40,8
Vrouw	197	56,3	18.317	59,2
Gemiddelde leeftijd		39,7		41,2

2.3 Inhoud gegevensverzameling

De gegevens die in 2018 voor Nivel Zorgregistraties zijn verzameld, zijn gegevens die iedere fysiotherapeut vastlegt voor de reguliere administratie en welke nodig zijn voor declaratie van behandelingen, aangevuld met gegevens uit de KNGF-richtlijn '*Fysiotherapeutische dossiervoering 2016*'. Op de website van Nivel Zorgregistraties (www.nivel.nl/zorgregistraties) vindt u de specificaties van de gegevensverzameling.

De gegevens die nodig zijn voor de gepresenteerde resultaten zijn vaak niet van alle patiënten beschikbaar. Dit kan komen doordat niet alle informatie in alle softwarepakketten aanwezig is, of doordat gegevens niet zijn ingevuld door de fysiotherapeut. Ook zijn sommige berekeningen gebaseerd op een selectie van de patiëntenpopulatie. Om bijvoorbeeld cijfers over de evaluatie van de behandeling te berekenen, worden alleen gegevens van patiënten gebruikt voor wie in het betreffende jaar de behandeling is beëindigd.

2.4 Wijze van gegevensverzameling

Een deelnemende zorgverlener registreert patiëntgegevens en zorginhoudelijke gegevens in de reguliere praktijksoftware. Jaarlijks worden gegevens uit dit dossier gefilterd en verstuurd naar het Nivel. Alléén gegevens van patiënten die geen bezwaar hebben gemaakt tegen gebruik van hun gegevens worden hierbij meegenomen. Vóórdat een extractiebestand naar het Nivel verzonden wordt, zet software van een Trusted Third Party (ZorgTTP) patiënt-identificerende gegevens om naar een pseudoniem. Dit wordt gedaan om de privacy van patiënten te kunnen waarborgen in het kader van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Meer informatie over privacy is te vinden in het Privacyreglement van Nivel Zorgregistraties (<https://www.nivel.nl/nl/nivel-zorgregistraties-eerste-lijn/privacybescherming>).

Softwareleveranciers die worden gebruikt voor het aanleveren van gegevens zijn:

- Intramed (Intramed)
- LogicData (Fysiologic)
- Monitored Rehab Systems (FysioRoadMap)
- Faireware (Winmens)
- ProSoftware (Zorgadmin)

2.5 Kwaliteitscontrole

De aangeleverde gegevens worden gecontroleerd op duplicaten van data, op niet-interpreteerbare waarden in velden en op de continuïteit van gegevensaanleveringen in de tijd. Als er sprake is van een missende periode in de aanlevering van een praktijk, kunnen gegevens over de omvang van de behandeling bij de fysiotherapeut niet berekend worden. Het is immers niet bekend hoeveel consulten hebben plaatsgevonden in de periode waarover geen gegevens zijn aangeleverd.

3 Patiëntkenmerken

Wat valt op?

- Zes op de 10 patiënten (60%) bij de fysiotherapeut is vrouw.
- De gemiddelde leeftijd (ruim 53 jaar) van patiënten is nauwelijks veranderd ten opzichte van 2017.

3.1 Geslacht en leeftijd

Zes op de 10 patiënten (60%) van de patiënten die door de fysiotherapeut worden behandeld is vrouw. De gemiddelde leeftijd van patiënten die in 2018 een fysiotherapeut bezochten is ruim 53 jaar (tabel 3). Dit blijft dus vrijwel gelijk met voorgaande jaren. Alleen het aantal mensen in de leeftijdscategorie van 85 jaar en ouder lijkt licht te zijn afgenomen (4,6% in 2018 vs 5,6% in 2017).

Tabel 3. Geslacht en leeftijd van patiënten behandeld door de fysiotherapeut, 2014-2018

		2014	2015	2016	2017	2018
Geslacht	Mannen	40,8	40,7	40,3	40,3	40,0
	Vrouwen	59,2	59,3	59,7	59,7	60,0
Leeftijd	0-4 jaar	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
	5-17 jaar	5,0	5,0	4,5	4,8	4,9
	18-44 jaar	28,5	27,0	24,9	26,8	26,9
	45-64 jaar	36,9	36,2	36,7	35,2	35,4
	65-74 jaar	15,0	16,1	17,0	16,0	16,4
	75-84 jaar	10,5	11,4	12,2	11,6	11,5
	>=85 jaar	4,0	4,4	4,6	5,6	4,6
Gemiddelde leeftijd		52,3	53,3	54,6	53,8	53,3
Totaal aantal patiënten		16.916	23.177	23.465	26.970	29.326

4 Omvang Zorggebruik

4.1 Wat valt op?

- Het gemiddelde aantal behandelingen daalt met ongeveer 9 behandelingen (9,4) in 2018 licht ten opzichte van het aantal behandelingen (10,3) in 2017.
- Patiënten die behandeld worden voor een chronische¹ aandoening kregen de afgelopen jaren gemiddeld bijna 3 keer zoveel behandelingen als patiënten die behandeld worden voor een niet-chronische aandoening (22 versus 7 behandelingen).

4.2 Aantal behandelingen per kalenderjaar

Het gemiddelde aantal behandelingen reguliere fysiotherapie daalde in 2018 licht ten opzichte van 2017 van gemiddeld 10,3 naar 9,4 behandelingen (tabel 4). Sinds 2011 is het aandeel patiënten dat uitsluitend een screening heeft ondergaan gegroeid van 3,6% in 2011 naar 4,9% in 2015. Door een wijziging in prestatiecodes voor screening, is hierover geen informatie beschikbaar voor 2016, 2017 en 2018.

Het aandeel patiënten dat 10-12 behandelingen krijgt per kalenderjaar is sinds 2014 steeds ongeveer 10% maar is in 2018 licht gedaald naar 9 procent.

Patiënten die behandeld worden voor een aandoening die voorkomt op de 'chronische lijst' (*Besluit zorgverzekering, bijlage 1*) kregen de afgelopen jaren gemiddeld 3 keer zoveel behandelingen als patiënten die behandeld worden voor een niet-chronische aandoening.

Nadere uitleg

Voor het berekenen van de omvang van het zorggebruik wordt er per kalenderjaar gekeken naar het aantal behandelingen en de duur van de behandeling. Voor de berekening per kalenderjaar wordt dat gedeelte uit een behandelingsperiode geselecteerd dat in een specifiek kalenderjaar gegeven is. Om een indicatie te geven van het aantal zittingen per patiënt kunnen zowel het gemiddelde als de mediaan worden weergegeven. De mediaan is de middelste waarde wanneer de gegevens in orde van grootte worden gesorteerd. Het voordeel van de mediaan ten opzichte van het gemiddelde is dat deze veel minder wordt beïnvloed door extreme waarden.

¹ Onder chronische aandoeningen wordt verstaan: aandoeningen die voorkomen op de 'chronische lijst' (*Besluit Zorgverzekering*)

Tabel 4. Aantal behandelingen fysiotherapie per patiënt, per kalenderjaar: totale populatie en voor patiënten met een chronische en niet-chronische aandoening, 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Alleen screening	3,9	4,9	**	**	**
1-3 behandelingen	20,8	20,9	21,6	22,0	26,3
4-6 behandelingen	25,8	23,7	26,8	27,2	27,9
7-9 behandelingen	19,3	17,7	19,1	18,8	17,3
10-12 behandelingen	10,1	10,1	10,1	10,3	9,1
13-18 behandelingen	8,9	9,5	9,4	9,2	8,4
19-24 behandelingen	4,0	4,3	4,2	4,1	3,9
>24 behandelingen	7,2	8,9	8,8	8,3	7,0
Totaal					
Gemiddelde	9,7	10,5	10,6	10,3	9,4
Standaarddeviatie	12,2	13,3	12,9	12,3	11,6
Mediaan	6,0	7,0	7,0	7,0	6,0
Aandoening op "chronische lijst"					
Gemiddelde	23,7	25,0	23,9	23,6	21,7
Standaarddeviatie	23,8	24,1	23,7	22,7	21,6
Mediaan	15,0	17,0	16,0	16,0	14,0
Aandoening niet op "chronische lijst"					
Gemiddelde	7,7	7,8	8,1	7,8	7,2
Standaarddeviatie	7,3	7,6	7,2	6,8	6,4
Mediaan	6,0	6,0	6,0	6,0	5,0
Totaal aantal patiënten	8.221	21.462	23.205	24.315	23.351

** Door wijzigingen van prestatiecodes zijn er over 2016, 2017 en 2018 geen gegevens beschikbaar voor de prestatie "alleen screening"

4.3 Behandelduur per kalenderjaar

Voor de totale onderzochte populatie is de gemiddelde duur van een behandeling met 10,6 weken in 2018 vrijwel gelijk gebleven ten opzichte van 2017 (10,3 weken)(tabel 5).

De gemiddelde behandelduur voor mensen met een chronische indicatie is ten opzichte van 2017 gedaald (19 versus 23,6 weken). Daartegenover is de behandelduur voor mensen zonder chronische aandoening licht gestegen in 2018 (9 versus 7,8 weken).

Tabel 5. Behandelduur fysiotherapie (in weken) per patiënt, per kalenderjaar: totale populatie en voor patiënten met een chronische en niet-chronische aandoening, 2014-2018

Behandelduur in weken	2014	2015	2016	2017	2018
Totaal					
Gemiddelde	9,6	10,6	11,4	10,3	10,6
Standaarddeviatie	11,4	12,7	13,1	12,3	12,2
Mediaan	5,7	5,9	6,3	7,0	6,1
Aandoening op "chronische lijst"					
Gemiddelde	17,4	20,1	19,9	23,6	19,0
Standaarddeviatie	15,6	16,6	16,7	22,7	15,9
Mediaan	12,3	14,3	14,4	16,0	14,1
Aandoening niet op "chronische lijst"					
Gemiddelde	8,4	8,9	9,8	7,8	9,0
Standaarddeviatie	10,1	11,0	11,6	6,8	10,7
Mediaan	5,1	5,1	5,7	6,0	5,1
Totaal aantal patiënten	8.245	22.882	23.217	24.330	23.392

4.4 Prestatiecodes

Bij het declareren van een zitting fysiotherapie wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende behandelvormen, zoals een reguliere behandeling in de praktijk, een behandeling bij de patiënt thuis of een behandeling in een instelling. Dit zijn de zogenoemde prestaties, vastgesteld door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa).

Bijna 85% van de prestatiecodes betreft reguliere zittingen in de praktijk (tabel 6). De opmars van het aandeel groepsbehandelingen in de periode 2014 t/m 2016 wordt vertekend door de veranderde samenstelling van de deelnemende fysiotherapiepraktijken in de periode 2014-2016. In 2017 zakt dit percentage weer naar 0,4 procent, het niveau van 2013, om vervolgens verder naar 0,0% te zakken in 2018.

Het aandeel screenings zakt van 3,8% in 2015 naar 0% in 2016, 2017 en 2018. Deze daling wordt veroorzaakt door een wijziging in de prestatiecode voor screenings in 2016, waardoor ze niet konden worden meegenomen in de berekeningen. Prestatiecodes 1851, 1852, 1861 en 1862 die betrekking hebben op de screening, intake en onderzoek, zijn in 2016 vervangen door een nieuwe prestatiecode: 1864, *Screening en intake en onderzoek fysiotherapie*. In 2017 is dit weer teruggedraaid, maar is de code 1864 behouden en kunnen therapeuten alle bovenstaande codes gebruiken. Aangezien het percentage alleen screenings in 2018 nog steeds 0% is, lijkt het erop dat in de praktijk vooral code 1864 gebruikt wordt.

Tabel 6. Verdeling van zittingen reguliere fysiotherapie naar prestatiecode, 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Reguliere zittingen op praktijk	73,2	75,5	81,6	83,9	84,9
Reguliere zittingen bij patiënt	8,9	7,7	9,2	10,0	9,8
Reguliere zittingen in instelling	3,6	3,1	3,2	2,6	2,1
Groepsbehandeling van 2-10 personen	2,6	2,8	3,0	0,4	0,0
Lange reguliere zittingen op praktijk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lange reguliere zittingen bij patiënt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lange reguliere zittingen in instelling	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Screeningen	3,9	3,8	0,0**	0,0**	0,0**
Intakes	7,8	7,1	2,9	3,1	3,2
Overige prestatiecodes	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal aantal zittingen	169.344	251.272	233.152	232.358	205.571

** Door wijzigingen van prestatiecodes zijn er over 2016, 2017 en 2018 geen gegevens beschikbaar over het aantal screenings

5 Aanmelding

5.1 Wat valt op?

- Het aantal mensen dat op eigen initiatief naar de fysiotherapeut gaat blijft met ruim 56% in 2018 gelijk ten opzichte van 2017.
- Van de mensen die verwezen worden, komt ruim 42% via een medisch specialist bij de fysiotherapeut. Een stijging van ruim 4% sinds 2017.

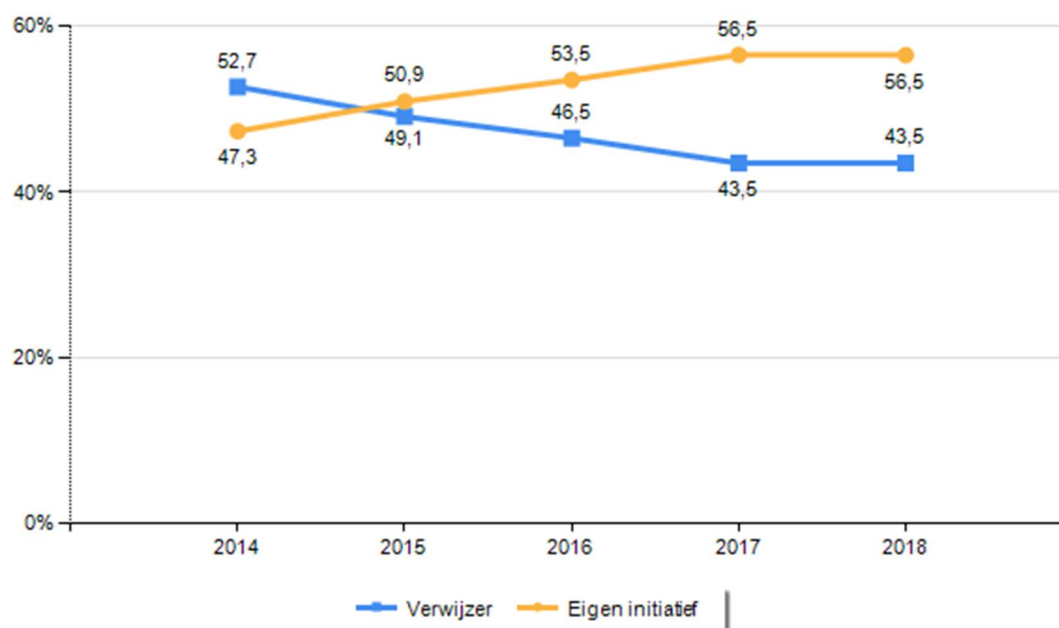
5.2 Wijze van toegang

Het aantal mensen dat in 2018 op eigen initiatief naar de fysiotherapeut ging, is gelijk gebleven ten opzichte van 2017. Sinds de invoering van de regeling Directe Toegankelijkheid Fysiotherapie (DTF) in 2006 nam het aandeel patiënten dat gebruik maakte van DTF jaarlijks toe. De sterkste stijging was te zien in de beginjaren (2006-2008) en daarna weer vanaf 2013. Vanaf 2015 waren er voor het eerst meer mensen op eigen initiatief bij de fysiotherapeut, een trend die zich tot 2017 voortzet en nu lijkt af te vlakken.

Tabel 7. Wijze van toegang van patiënten naar de fysiotherapeut (% patiënten), 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Verwijzer	52,7	49,1	46,5	43,5	43,5
Eigen initiatief	47,3	50,9	53,5	56,5	56,5
Totaal aantal patiënten	16.194	22.398	22.691	23.141	24.310

Wijze van toegang van patiënten bij de fysiotherapeut (% patiënten), 2014-2018

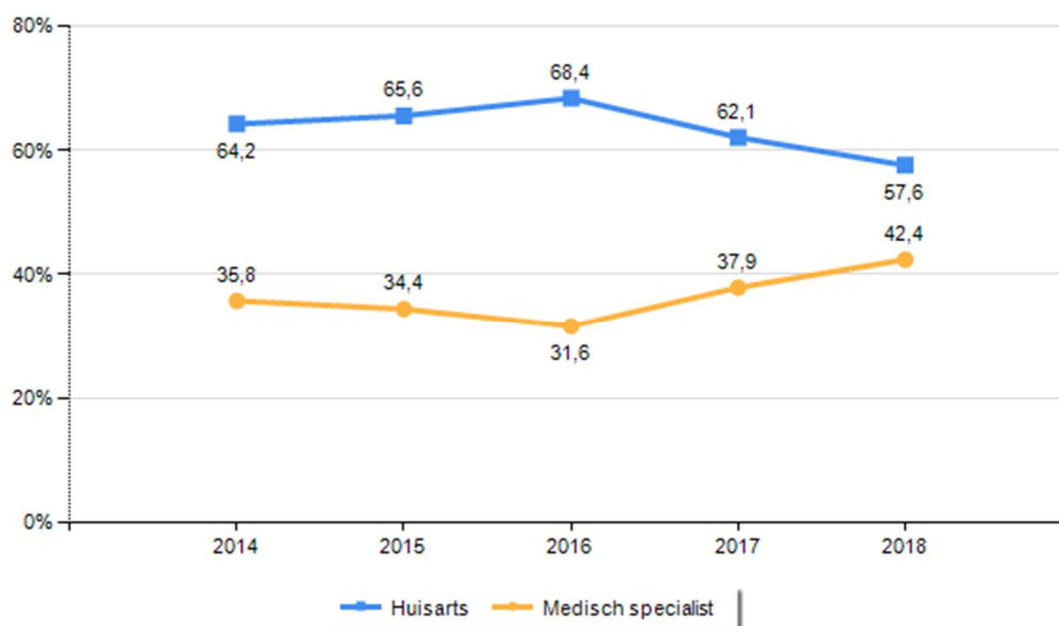
5.3 Soort verwijzer

In 2018 werd bijna 58% van de patiënten die via een verwijzer bij de fysiotherapeut kwamen verwezen door de huisarts; de overige 42% bezocht de fysiotherapeut via verwijzing door een medisch specialist (tabel 8). Na een daling van 2014 tot en met 2016, lijkt er sinds 2017 weer een stijging te zien van het aantal mensen dat via een medisch specialist verwezen wordt. In 2018 is dat ruim 4% meer ten opzichte van 2017. De orthopeed blijkt daarbij het vaakst verwijzer naar de reguliere eerstelijns fysiotherapie te zijn.

Tabel 8. Soort verwijzer van patiënten die op verwijzing bij de fysiotherapeut zijn gekomen (% patiënten), 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Huisarts	64,2	65,6	68,4	62,1	57,6
Medisch specialist	35,8	34,4	31,6	37,9	42,4
Totaal aantal patiënten	7.935	9.359	9.458	9.421	8.517

Soort verwijzer van patiënten die op verwijzing bij de fysiotherapeut zijn gekomen (% patiënten), 2014-2018

5.4 Conclusie screening directe toegang

Patiënten die op eigen initiatief bij de fysiotherapeut komen ondergaan een screening door de fysiotherapeut. Tijdens de screening wordt door middel van gerichte vragen binnen een beperkte tijd (circa 10 minuten) vastgesteld of de patiënt met zijn of haar klachten aan het juiste adres is bij de fysiotherapeut. Wanneer de klacht/hulpvraag niet geïndiceerd is voor fysiotherapie (conclusie 'niet-pluis') wordt de patiënt geadviseerd contact op te nemen met de (huis)arts. Wanneer de fysiotherapeut tot de conclusie 'pluis' komt, informeert hij de patiënt over de mogelijkheid om, zonder tussenkomst van een arts, door te gaan met het diagnostisch fysiotherapeutisch proces.

Door wijzigingen van prestatiecodes in 2016 zijn er over 2016, 2017 en 2018 geen gegevens beschikbaar voor betrouwbare informatie over de conclusie screening directe toegankelijkheid (tabel 9). Er is daarom besloten om voor deze jaren geen resultaten te presenteren.

Tabel 9. Conclusie screening directe toegang van patiënten behandeld door de fysiotherapeut (% patiënten), 2014-2018

	2014	2015	2016*	2017*	2018*
Pluis	98,9	98,6	-	-	-
Niet pluis	1,1	1,4	-	-	-
Totaal aantal patiënten	5.871	7.412	-	-	-

* Door wijzigingen van prestatiecodes zijn er over 2016, 2017 en 2018 geen gegevens beschikbaar voor betrouwbare informatie.

6 Gezondheidsproblemen

6.1 Wat valt op?

- Er zijn 2 nieuwkomers in de top-10 meest voorkomende gezondheidsproblemen (DCSPH-codes) in de periode 2014-2018: bekkenklachten (DCSPH 6026) en elleboogklachten (DCSPH 4020).
- 6% van de patiënten bij de fysiotherapeut wordt in 2018 behandeld voor spier-, pees-, en fascie-aandoeningen aan de cervico-thoracale wervelkolom.
- 15% van de patiënten wordt in 2018 behandeld voor een aandoening die voorkomt op de 'chronische lijst'.
- Ruim 42% van de mensen komt in 2018 binnen een maand na het ontstaan van de klachten bij de fysiotherapeut, een lichte stijging ten opzichte van 2017 (40,8%).
- Het aandeel patiënten dat komt met een recidiverende klacht stijgt in 2018 licht ten opzichte van 2017 (33,5 versus 31,5 procent).
- De fysiotherapeut verwacht bij 64% van de patiënten dat de klacht volledig zal herstellen. Dit is een daling van 3% ten opzichte van 2017.

6.2 Top-10 gezondheidsproblemen (DCSPH)

De gezondheidsproblemen waarmee patiënten bij de fysiotherapeut komen worden gecodeerd volgens het Diagnose Codings Systeem Paramedische Hulp (DCSPH). Een diagnosecode is samengesteld uit vier cijfers die respectievelijk de volgende betekenis hebben:

1. Hoofdgroep lichaamslokalisatie
2. Subgroep lichaamslokalisatie
3. Hoofdgroep pathologie
4. Subgroep pathologie

Sinds 2014 zijn spier-, pees- en fascie-aandoeningen aan de cervico-thoracale wervelkolom (DCSPH: 3126) steeds de meeste voorkomende klachten geweest (tabel 10). Bij deze DCSPH-code horen onder andere pijn in de nek-/ schouderregio na overbelasting. Daarna volgen spier-, pees- en fascie-aandoeningen aan de lumbale wervelkolom (DCSPH: 3426). Dit zijn klachten waar onder andere lage rugpijn bij hoort.

In 2018 waren voor deze gezondheidsproblemen respectievelijk 6% en 5% van alle patiënten in behandeling bij de fysiotherapeut. Het grootste deel van de top-10 gezondheidsproblemen betreffen spier-, pees- en fascie-aandoeningen aan de wervelkolom, de schouder/bovenarm en de knie/onderbeen/voet.

Nieuw in de top-10 zijn surmenage, degeneratieve aandoeningen, dystrofie: spier-, pees- en fascie-aandoeningen in de bekkenregio (DCSPH 6026) en van het ellebooggewricht (DCSPH 4020).

Tabel 10. Top-10 gezondheidsproblemen (DCSPH-code) van patiënten behandeld door de fysiotherapeut (% patiënten), 2014-2018

Positie	2014		2015		2016		2017		2018	
	Code	%	Code	%	Code	%	Code	%	Code	%
1	3126	7,3	3126	7,1	3126	7,3	3126	6,5	3126	5,9
2	3426	5,3	3426	5,0	3426	4,4	3426	4,4	3426	5,1
3	4026	3,4	4026	3,6	4026	3,8	4026	3,9	7026	4,4
4	3026	3,3	3026	3,1	3526	3,5	7026	3,8	4026	4,2
5	3526	3,2	3526	3,1	3026	3,2	3026	3,0	3026	3,2
6	7026	2,7	7026	3,0	7026	3,1	3526	2,9	3526	2,6
7	7022	2,2	7022	2,4	7126	2,2	7001	2,2	7001	2,4
8	7126	1,9	7126	2,1	7001	1,8	7126	2,1	6026	2,0
9	7001	1,9	7001	1,8	7022	1,8	7022	2,1	4020	2,0
10	6201	1,8	6201	1,6	3926	1,8	3926	2,0	7126	1,8
% in top 10	33,0		32,8		33,0		32,8		33,6	
Totaal aantal patiënten	14.409		18.762		19.611		24.069		27.590	

Omschrijving DCSPH-codes van de top-10 gezondheidsproblemen in 2018:

- Code 3126, Surmenage, degeneratieve aandoeningen, dystrofie: spier-, pees-, en fascie-aandoeningen aan de cervico-thoracale wervelkolom;
- Code 3426, Surmenage, degeneratieve aandoeningen, dystrofie: spier-, pees- en fascie-aandoeningen aan de lumbale wervelkolom;
- Code 7026, Surmenage, degeneratieve aandoeningen, dystrofie: spier-, pees- en fascie-aandoeningen aan de art. genus (inclusief patella en weke delen);
- Code 4026, Surmenage, degeneratieve aandoeningen, dystrofie: spier-, pees- en fascie-aandoeningen aan de art. humeri (inclusief weke delen);
- Code 3026, Surmenage, degeneratieve aandoeningen, dystrofie: spier-, pees- en fascie-aandoeningen aan de cervicale wervelkolom;
- Code 3526, Surmenage, degeneratieve aandoeningen, dystrofie: spier-, pees- en fascie-aandoeningen aan de lumbo-sacrale wervelkolom;
- Code 7001, Chirurgie, bewegingsapparaat: gewrichten, uitgezonderd wervelkolom, meniscotomie, synovectomie aan de art. genus (inclusief patella en weke delen);
- Code 6026, Surmenage, degeneratieve aandoeningen, dystrofie: spier-, pees- en fascie-aandoeningen in de bekken regio;
- Code 4020, Surmenage, degeneratieve aandoeningen, dystrofie: epicondylitis, tendinitis, tendovaginitis aan het art. humeri;
- Code 7126, Surmenage, degeneratieve aandoeningen, dystrofie: spier-, pees- en fascie-aandoeningen aan de onderbeenregio.

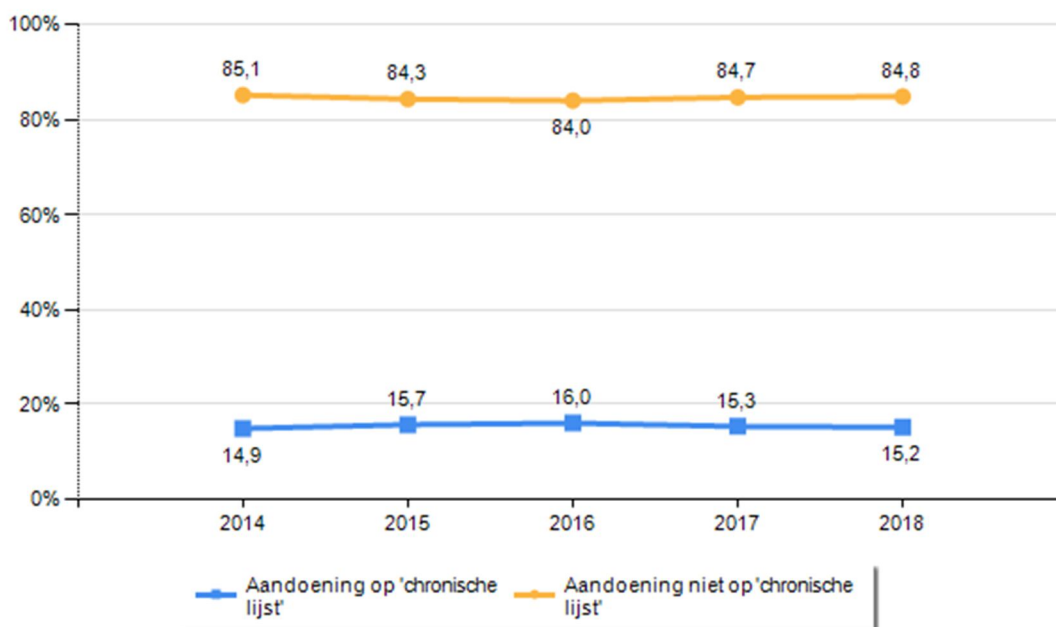
6.3 Chronische lijst

In 2018 is 15% van de patiënten bij de fysiotherapeut behandeld voor een chronische aandoening (d.w.z. een aandoening die voorkomt op de 'chronische lijst' (*Besluit Zorgverzekering*)). Dit is nauwelijks veranderd ten opzichte van 2017 (tabel 11).

Tabel 11. Aandeel patiënten behandeld door de fysiotherapeut, naar type aandoening, 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Aandoening op 'chronische lijst'	14,9	15,7	16,0	15,3	15,2
Aandoening niet op 'chronische lijst'	85,1	84,3	84,0	84,7	84,8
Totaal aantal patiënten	16.895	21.749	23.348	24.195	23.046

Aandeel patiënten behandeld door de fysiotherapeut, naar type aandoening, 2014-2018

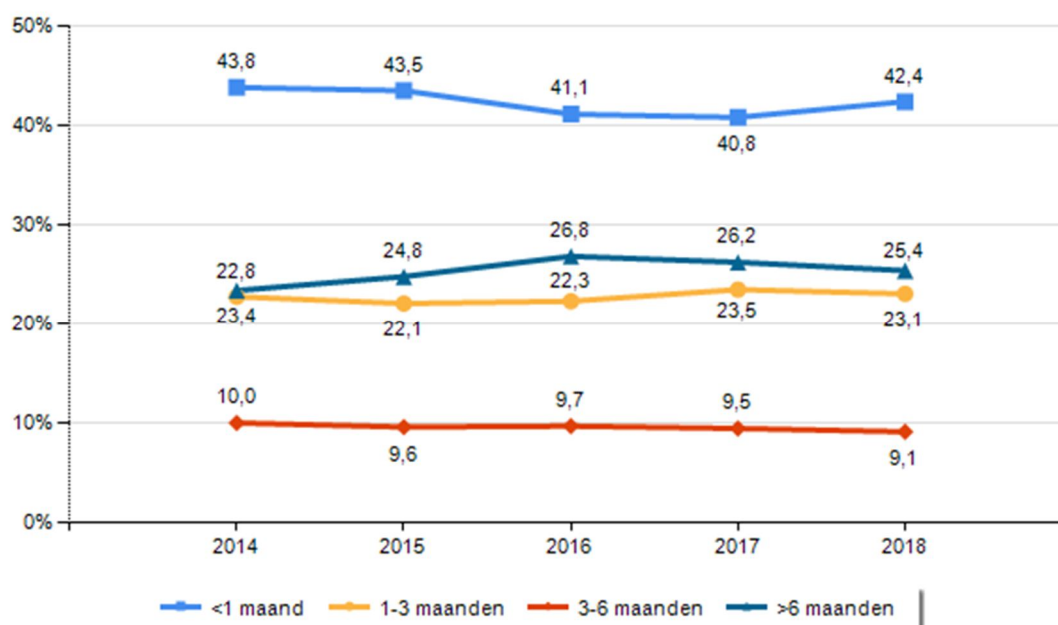
6.4 Duur van het gezondheidsprobleem

Het grootste deel (42%) van de patiënten bezoekt de fysiotherapeut binnen een maand na het ontstaan van de klacht (tabel 12). Ongeveer 25% van de patiënten ziet de fysiotherapeut pas voor het eerst wanneer de klacht al meer dan een half jaar bestaat. In de periode 2014 - 2018 is niet veel verandering te zien in de duur van het gezondheidsprobleem voorafgaand aan de behandeling.

Tabel 12. Duur van het gezondheidsprobleem voorafgaand aan de behandeling bij de fysiotherapeut (% patiënten), 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
<1 maand	43,8	43,5	41,1	40,8	42,4
1-3 maanden	22,8	22,1	22,3	23,5	23,1
3-6 maanden	10,0	9,6	9,7	9,5	9,1
>6 maanden	23,4	24,8	26,8	26,2	25,4
Totaal aantal patiënten	11.153	13.558	14.543	10.957	6.939

Duur van het gezondheidsprobleem voorafgaand aan de behandeling bij de fysiotherapeut (% patiënten), 2014-2018

6.5 Recidiviteit

Een klacht wordt als recidief gezien als deze optreedt na een klachtenvrije periode van tenminste vier weken en ten hoogste twee jaar.

In 2018 had ruim 33% van de klachten waarvoor patiënten door een fysiotherapeut behandeld werden een recidiverend karakter (tabel 13). Dit is een lichte stijging ten opzichte van 2017. Het aantal recidiverende gezondheidsproblemen blijft echter redelijk stabiel over de jaren en schommelt tussen de 28,2 en 33,5 procent.

Tabel 13. Recidivering gezondheidsprobleem van patiënten behandeld door de fysiotherapeut (% patiënten), 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Ja	28,5	28,2	29,2	31,5	33,5
Nee	70,4	70,5	69,9	67,4	64,5
Onduidelijk	1,1	1,3	0,9	1,0	2,0
Totaal aantal patiënten	10.889	12.602	10.830	9.067	7.192

6.6 Prognose herstel

Bij aanvang van de behandeling bepalen fysiotherapeuten de prognose voor herstel van de klacht waarmee een patiënt komt. In 2018 verwacht de fysiotherapeut dat bij bijna 64% van de patiënten de klacht volledig zal herstellen (tabel 14). Dit is een daling van bijna 3% ten opzichte van 2017, nadat in 2016 een stijging van bijna 13% ten opzichte van 2015 werd gezien. Hoe deze schommeling in de trend wordt veroorzaakt kunnen we niet verklaren op basis van de data en beleidsveranderingen. Het percentage patiënten waarbij geen herstel wordt verwacht ligt in 2017 op 5%, en is ten opzichte van 2014 niet of nauwelijks veranderd.

Tabel 14. Prognose herstel gezondheidsprobleem van patiënten behandeld door de fysiotherapeut (% patiënten), 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Volledig herstel	54,1	58,3	71,2	67,6	63,7
Gedeeltelijk herstel	41,4	36,7	23,7	27,3	31,2
Geen herstel	4,6	4,9	5,0	5,1	5,1
Totaal aantal patiënten	9.446	13.124	18.404	20.938	19.884

7 Meetinstrumenten

7.1 Wat valt op?

- Bij 50% van de patiënten is een meetinstrument gebruikt tijdens de behandeling bij de fysiotherapeut. Dit is een daling van bijna 6% ten opzichte van 2017.
- De 'Patiënt Specifieke Klachten Lijst' is het meest gebruikte meetinstrument.

7.2 Meetinstrument

Het aandeel patiënten waarbij minimaal één meetinstrument gebruikt wordt tijdens de hele behandeling is ten opzichte van 2017 met 6% gedaald, naar circa 50 procent in 2018 (tabel 15). Na een duidelijk stijgende trend vanaf 2014 is er nu dus weer een daling te zien. Deze daling kan op basis van beleid niet worden verklaard gezien de toenemende vraag van beroepsverenigingen en zorgverzekeraars om behandelresultaten te meten. Het gemiddelde aantal meetmomenten en het gemiddelde aantal verschillende meetinstrumenten verandert nauwelijks (tabel 16).

Tabel 15. Gebruik van één of meer meetinstrumenten tijdens een behandeling bij de fysiotherapeut (% patiënten), 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Nee	59,4	58,6	50,7	43,7	49,8
Ja	40,6	41,4	49,3	56,3	50,2
Totaal aantal patiënten	16.916	23.177	23.465	26.970	29.326

Tabel 16. Aantal meetmomenten en aantal gebruikte meetinstrumenten tijdens een behandeling bij de fysiotherapeut, 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Gemiddeld aantal meetmomenten	2,1	2,1	1,9	2,0	2,0
Minimum aantal meetmomenten	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Maximum aantal meetmomenten	64,0	64,0	35,0	47,0	47,0
Gemiddeld aantal meetinstrumenten	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8
Minimum aantal meetinstrumenten	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Maximum aantal meetinstrumenten	7,0	7,0	7,0	7,0	8,0
Totaal aantal patiënten	6.874	9.591	11.577	15.181	14.711

7.3 Top-5 meetinstrumenten

Sinds het begin van de registratie van meetinstrumenten in Nivel Zorgregistraties in 2013, wordt de lijst consequent aangevoerd door de Patiënt Specifieke Klachtenlijst (tabel 17). Ook in 2018 werd dit instrument het vaakst gebruikt. Het gebruik steeg in 2018 zelfs naar bijna 89% van de patiënten die een behandeling kregen, ten opzichte van ruim 86% in 2017. De Visual Analogue Scale volgt op plaats 2 met een gebruikerspercentage van ruim 61%.

Het type meetinstrumenten in de top-5 is ten opzichte van 2017 niet veranderd.

Tabel 17. Top-5 gebruikte meetinstrumenten door de fysiotherapeut (% van patiënten bij wie een meetinstrument is ingezet), 2014-2018

Fysiotherapie 2018 (N=14.694)		%
1	Patiënt Specifieke Klachtenlijst	88,9
2	Visual Analogue Scale	61,6
3	Quebec Back Pain Disability Scale	3,4
4	6 minuten looptest	3,3
5	Global Perceived Effect	3,1

Fysiotherapie 2017 (N=15.178)		%
1	Patiënt Specifieke Klachtenlijst	86,6
2	Visual Analogue Scale	61,6
3	Global Perceived Effect	6,1
4	Quebec Back Pain Disability Scale	3,9
5	6 minuten looptest	2,8

Fysiotherapie 2016 (N=11.511)		%
1	Patiënt Specifieke Klachtenlijst	81,9
2	Visual Analogue Scale	60,7
3	Quebec Back Pain Disability Scale	4,5
4	6 minuten looptest	3,8
5	Neck Disability Index	2,4

Fysiotherapie 2015 (N=9591)		%
1	Patiënt Specifieke Klachtenlijst	74,3
2	Visual Analogue Scale	65,2
3	Quebec Back Pain Disability Scale	5,2
4	6 minuten looptest	4,6
5	Neck Disability Index	3,3

Fysiotherapie 2014 (N=6874)		%
1	Patiënt Specifieke Klachtenlijst	73,1
2	Visual Analogue Scale	64,4
3	Quebec Back Pain Disability Scale	7,1
4	Neck Disability Index	4,6
5	6 minuten looptest	4,3

8 Evaluatie

8.1 Wat valt op?

- De meest voorkomende reden om de behandeling te stoppen is dat de patiënt uitbehandeld is. In 2018 was dit bijna 84% en daarmee vergelijkbaar met de voorgaande jaren.
- In 2018 is het percentage patiënten waarbij de behandeldoelen volledig zijn behaald met 9% gedaald ten opzichte van 2017.

8.2 Reden einde zorg

Net als in de voorgaande jaren, werd in 2018 bij bijna 84% van de patiënten de behandeling beëindigd omdat de patiënt uitbehandeld was (tabel 18). Ongeveer 8% van de patiënten beëindigde de behandeling op eigen initiatief.

Tabel 18. Reden voor beëindiging van de behandeling bij de fysiotherapeut (% patiënten), 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Patiënt uitbehandeld	80,4	83,3	84,8	85,7	83,6
Maximaal aantal vergoede zittingen bereikt	2,5	1,7	1,6	1,2	1,4
Gestaakt door patiënt	7,6	7,2	6,9	6,4	7,7
Gestaakt door verwijzer	0,4	0,5	0,4	0,3	0,3
Gestaakt door paramedicus	5,4	4,6	3,4	3,4	4,2
Anders	3,8	2,7	3,0	3,0	2,9
Totaal aantal patiënten	3.461	5.807	7.280	12.394	14.663

8.3 Behandelresultaat

De behandelend fysiotherapeut legt bij het afsluiten van de behandeling vast in welke mate de gestelde behandeldoelen zijn behaald. In 2018 geeft de fysiotherapeut in 81% van de gevallen aan dat de behandeldoelen volledig bereikt zijn (tabel 19). Dit is een daling van 9% ten opzichte van 2017. Na een stijgende trend in het bereiken van de behandeldoelen tot 2016, lijkt er nu weer een dalende trend te zijn ingezet.

Tabel 19. Mate waarin de behandeldoelen zijn bereikt bij beëindiging van de behandeling bij de fysiotherapeut (% patiënten), 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Behandeldoelen niet bereikt	11,5	6,3	3,0	3,7	14,6
Behandeldoelen gedeeltelijk bereikt	11,9	6,9	3,4	5,7	4,0
Behandeldoelen volledig bereikt	76,7	86,9	93,6	90,6	81,4
Totaal aantal patiënten	1.474	5.800	15.942	19.247	23.798

9 Referenties

1. De Vries C, Hagnaars L, Kiers H, Schmitt M. KNGF Beroepsprofiel Fysiotherapeut. KNGF, Amersfoort, 2014.
2. Centraal Bureau voor de Statistiek. Bevolking: kerncijfers. [http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=37296ned&D1=a&D2=0,10,20,30,40,50,60,\(I-1\),I&HD=130605-0924&HDR=G1&STB=T](http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=37296ned&D1=a&D2=0,10,20,30,40,50,60,(I-1),I&HD=130605-0924&HDR=G1&STB=T), geraadpleegd op 24 september 2018.
3. Besluit Zorgverzekering, bijlage 1. <http://wetten.overheid.nl/BWBR0018492/2016-01-01#Bijlage1>. Geldend t/m 29 september 2016.